

BORKA BOBOVEC

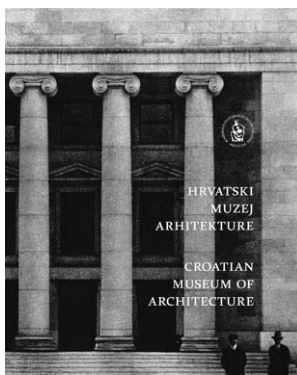
HRVATSKI MUZEJ ARHITEKTURE

ZVONKO KUSIĆ, VELIMIR NEIDHARDT, ANDRIJA MUTNJAKOVIĆ,
BORKA BOBOVEC, IVA CERAJ, DUBRAVKA KISIĆ, MARINA SMOKVINA

CROATIAN MUSEUM OF ARCHITECTURE

ZVONKO KUSIĆ, VELIMIR NEIDHARDT, ANDRIJA MUTNJAKOVIĆ,
BORKA BOBOVEC, IVA CERAJ, DUBRAVKA KISIĆ, MARINA SMOKVINA

The monograph *Croatian Museum of Architecture* presents a representative selection from the Museum's holdings containing around 150 000 items produced by the Croatian and foreign architects: drawings, sketches, scale models, manuscripts, studies, publications, digital recordings etc. The Museum's core collection predominantly consists of either the individual works or the entire collections of works donated by the Croatian authors themselves or by members of their families. The monograph starts with a series of texts depicting the period and the circumstances under which the museum's collection was built up. The central part of the book is dedicated to 87 architects listed in the alphabetical order including their short biographies and basic data about the stored documents as well as the representative plans, drawings and photographs from the Museum's collection. The last part of the book contains texts that provide insight into the Museum's publications. The monograph presents the holdings of the Museum and also points to its mission – promoting the architectural culture in the broadest sense possible.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Architectonica – znanstvene monografije
Zagreb, 2018.

Str. 320, grafičkih priloga 573
[24/30 cm, kolor, meki uvez]

Glavni i odgovorni urednik: Andrija Mutnjaković
Izvršna urednica: Borka Bobovec
Recenzenti: Velimir Neidhardt, Branko Kincl
Prijevod na engleski: Sanja Pehneć, Maja Kucan
Lektura: Dorotea Rosandić
Korektura: Ana Kršinić Lozica [HR], Maja Kucan [ENGL]
Dizajn i prijelom: Iva Ceraj, Nina Ivanović

ISBN 978-953-347-151-8
CIP 001011045 [NSK Zagreb]

Arhitektura nije samo gotova zgrada ili izgrađeni prostor. Arhitektura je proces stvaranja koji ima svoje pravilnosti i način interpretacije. Za razumijevanje potrebno je proces nastajanja arhitekture približiti svima koji koriste sve ono što arhitektura jest – sav izgrađeni prostor koji nas okružuje, i učiniti je razumljivom, u muzeju, na mjestu gdje se i kod nas i u svijetu odaje počast arhitekturi. U početku arhitektura se izlagala u muzejima za umjetnost i dizajn, što je i dalje slučaj diljem svijeta, a prvi muzeji posvećeni samo arhitekturi osnivaju se od pedesetih godina prošloga stoljeća. Hrvatski muzej arhitekture Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti jedan je od specijaliziranih muzeja koji ima zadatak prikupljati, čuvati, istraživati, izlagati i objavljivati djela hrvatske arhitekture i urbanizma kojima su hrvatski gradovi i cjelokupni prostor obilježeni i prepoznatljivi u širem kontekstu. U četvrtak, 24. siječnja 2019. godine u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti predstavljena je monografija *Hrvatski muzej arhitekture*. Predstavljanje uvodnim je izlaganjem o arhitekturi, kontekstu i značenju Muzeja otvorio akademik Velimir Neidhardt, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a o knjizi su govorili akademik Andrija Mutnjaković, voditelj Muzeja, akademik Mladen Obad Šćitaroci, tajnik Razreda za likovne umjetnosti, i doc. dr.sc. Borka Bobovec, upraviteljica Muzeja.

Smisao je Hrvatskoga muzeja arhitekture sustavno prikupljanje, čuvanje, stručna zaštita, stručna i znanstvena obrada i prezentiranje

arhitektonskih crteža, planova i nacrti. (...) Svrha je muzejske djelatnosti da prikupljena arhitektonska dokumentacija, kao dio nacionalne i opće kulturne baštine, služi kulturnim i znanstvenim potrebama naroda i da bude sačuvana za buduće naraštaje. Riječi su to akademika Miroslava Begovića, prvoga voditelja Muzeja.

A riječi treba uvijek pretočiti u tekst i radove arhitekata koji su utjecali na formiranje domaće arhitektonske scene pokazati na jednome mjestu, kao zalag za budućnost. Zanimanje za arhitekturu nastalu na našim prostorima nedvojbeno raste, a za razumijevanje arhitekture potrebno je sustavno prikupljanje i obrada dokumenata i projekata koji su nastali kao rezultat niza kompleksnih povijesno-kulturnih procesa. Izdavačka djelatnost Hrvatskog muzeja arhitekture započela je osnivanjem Muzeja, odlukom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti da objavi zbornik obraden u obliku monografije o životu i djelu arhitekta Viktora Kovačića. Akademija je u listopadu 1994. godine organizirala Znanstveni skup o arhitektu Kovačiću, a postavljena je i prigodna izložba njegovih projekata kojom je popraćeno otvaranje Muzeja. U uvodu monografije Begović naglašava da je to bio samo početak, nakon kojeg slijedi: *akcija registriranja sve arhivske građe i planoteka, da se okupljanjem relevantnih znanstvenika prikupe sve spoznaje, sve znanstvene akribije i prosudbe, najprije Kovačićeva djela, a potom i ostalih priznatih hrvatskih arhitekata.*

Nakon opsežnih pripremnih radova provedenih od 2016. godine, tijekom 2018. godine učinjena je revizija i dopuna, te je na 320 stranica monografije predstavljen reprezentativni izbor iz muzejskog fundusa koji u cijelosti sadrži oko 150.000 primjeraka muzejske građe hrvatskih i stranih arhitekata, pa tu nalazimo nacрте, crteže, makete, rukopise, studije, publikacije, digitalne zapise i slično. Osnova zbirke Hrvatskog muzeja arhitekture pretežno je formirana od pojedinačnih djela i cjelovitih opusa hrvatskih arhitekata, koju su arhitekti ili njihovi nasljednici darovali Muzeju na trajnu pohranu, arhivsku obradu i postupno stručno i znanstveno istraživanje, te publiciranje. Veli dio tih darovnica sadrži nacрте i prateće dokumente prikazane na pausnom papiru ili kopijama na papiru te maketama, s time da je u novije vrijeme sve više darovnica obrađeno u digitalnom mediju. Na jednome mjestu skuplja se arhitektura koja atribuiraju pozitivne aspekte i uspješna dostignuća nastala u razdoblju od početka prošloga stoljeća, vremenu koje je bilježilo promišljanje i analizu postavljenih arhitektonskih istina i odrednica.

Zamisao je da se Muzej profilira ne samo kao mjesto na kojem će biti čuvane ostavštine arhitekata već i kao mjesto okupljanja na kojem se kontinuirano prate teme s područja arhitekture, urbanizma, estetike prostora i kulturne baštine. Glavni je i odgovorni urednik monografije akademik Andrija Mutnjaković, a recenzenti su akademici Velimir Neidhardt i Branko Kincl. Knjiga počinje nizom

JURAJ DENZLER: UPRAVNA ZGRADA GRADSKIH KOMUNALNIH PODUZECA U ZAGREBU (DANAS: HEP – ELEKTRA ZAGREB), 1932.-1934.

JURAJ DENZLER: ADMINISTRATION BUILDING OF UTILITY SERVICES IN ZAGREB (TODAY: HEP – ELEKTRA ZAGREB), 1932-1934

IVAN VITIĆ: STAMBENI BLOK NARODNE BANKE U ZAGREBU, 1958.-1962.

IVAN VITIĆ: APARTMENT BLOCK, ZAGREB, 1958-1962

autorskih tekstova kojima je približeno vrijeme i odnosi u kojima su se stvarali temelji na kojima je izgrađena zbirka. Prvi je u nizu tekst akademika Zvonka Kusića *Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – čuvar i promicatelj kulturnih vrijednosti*. Tekst nam približava vrijeme u kojem je Akademija počela okupljati u svoje okrilje i vrijedne umjetnike i istraživače povijesti umjetnosti, te poticati njihovu stvaralačku energiju, uz ostvarivanje mogućnosti trajnog čuvanja arhitektonskih dokumenata iz života i djela svojih članova.

Tekstove koji slijede u uvodnom dijelu potpisuju akademik Velimir Neidhardt, *Hrvatski muzej arhitekture – promotor međunarodne arhitektonske suradnje*, i akademik Andrija Mutnjaković, *Hrvatski muzej arhitekture – memorija hrvatske arhitektonike*. Akademik Neidhardt piše o uključenju renomiranih svjetskih arhitekata u sastav članstva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, čime se ostvaruju njena međunarodna otvorenost i sklonost razmjeni informacija, saznanja i kreativne interakcije. Dok akademik Mutnjaković piše o arhitekturi kao krhkoj zemaljskoj materiji koja se s vremenom raspada, uništava i razara – njena je memorija postojana i kreira budućnost, a ostala je sačuvana artefaktima, zapisima, crtežima, istraživanjima, promišljanjima i kreativnim interpretacijama u sustavu svjetskih muzeja arhitekture.

Centralni dio knjige govori o Muzeju. Tekst *Hrvatski muzej arhitekture HAZU* napisala je Dubravka Kisić, dugogodišnja upraviteljica Muzeja. Ona piše o kontekstu u kojem se osnivaju muzeji posvećeni arhitekturi i načinima njihova djelovanja, kao i o umrežavanju u Međunarodnu konfederaciju muzeja arhitekture. U tekstu je opisan utemeljiteljski rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, te nadležnosti i djelatnost Muzeja, kao i osnovni podatci o zbirci, korisnicima i publici. Tu su i tekstovi o pohranjenoj građi, *Planoteka Kabineta za arhitekturu i urbanizam HAZU* i *Arhiv Majstorske radionice za arhitekturu Drage Iblera i Drage Galica*, kao i najopsežniji tekst – *Osobni arhivski fondovi arhitekata*, koje potpisuju Dubravka Kisić i Marina Smokvina.

Iz tekstova se čita praksa Muzeja utemeljena na pozitivnim iskustvima i stručnim protoko-

lima uspostavljenima na međunarodnoj razini muzejske struke, kao i njegova misija – promicanje arhitektonske kulture u najširem smislu. Planoteka Kabineta za arhitekturu i urbanizam HAZU, u kojoj se nalazila građa nastala od kraja devetnaestoga do sredine dvadesetoga stoljeća, bila je inicijalna zbirka koja je stvorila uvjete za osnivanje Muzeja. Tekst o majstorskim radionicama donosi popise svih arhitekata koji su sudjelovali u radu Majstorskih radionica za arhitekturu Drage Iblera i Drage Galica, kao i osnove na kojima su djelovale. Do 2015. godine prikupljeno je 87 osobnih arhivskih fondova arhitekata i veći broj drugih dokumentacijskih cjelina, gdje je potrebno spomenuti da je u specijaliziranoj knjižnici skupljeno oko 13.000 naslova – 8000 iz osobnih arhivskih fondova arhitekata i 5000 iz ostalih izvora i manjih donacija. Osamdeset i sedam arhitekata, poredanih abecednim redom, predstavljani su svaki na dvjema stranicama knjige kratkim životopisom i osnovnim podatcima o pohranjenoj građi, kao i reprezentativnim nacrtima i fotografijama iz zbirke. Na odabiru i prezentaciji revidiranih grafičkih materijala radile su: Borka Bobovec, Tamara Bjažić-Klarin, Iva Ceraj, Ana Kršinić-Lozica, Maja Kucan, Ivana Nikšić Olujčić i Ana-Marija Zubović. Muzej se može pohvaliti opsežnim opusima Kovačića i Ehrlicha, perspektivama poznatih nam zgrada koje potpisuju Vitić i Segvić, malo poznatim slikarskim opusom Kolacija, prekrasnim perspektivama Branke Kaminski, projektima zgrada i urbanističkim projektima – izvedenima i onima koji su ostali samo na papiru, dizajnerskim opusima. Popis je dugačak, a djela iznimne vrijednosti.

U posljednjem su dijelu knjige tekstovi koji daju uvid u tiskane materijale Muzeja – tekst Borka Bobovec *Izdavačka djelatnost Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU* i *Zbirka plakata Hrvatskog muzeja* Iva Ceraj. Izdanja Muzeja predstavljena su u razdoblju od 1997. do 2015. godine – od knjiga, kataloga i deplijana koji su pratili različita događanja i izložbe, do Edicije Arhitectonica u kojoj je dosad izdano sedam reprezentativnih monografija. Zbirka plakata broji više od stotinu prikupljenih primjeraka i daje uvid u vrijeme i djelovanje, kako arhitekata tako i umjetnika s kojima su surađivali na izradi plakata od 1950-ih godina

do danas. U monografiji su također predstavljani događaji održani u Muzeju, pa tako brojimo 94 organizirane izložbe, 45 raznih događanja – znanstvenih skupova, prezentacija, radionica, predavanja i slično, te 72 objavljene publikacije. Tijekom godina organizirana su događanja, izložbe i stvarana izdanja namijenjena ponajprije arhitektima, ali i široj stručnoj i kulturnoj javnosti.

Stvoren je uvid u domaću arhitektonsku scenu prezentiranjem vodećih arhitekata i umjetnika koji su djelovali na ovim prostorima, te njihovih razmišljanja, želja, znanja i mogućnosti. Prepoznajući utjecaj koji znanstvene i stručne publikacije imaju ne samo među arhitektima već i među svima koji su u doticaju s arhitekturom i kulturom, moguće je aktiviranje šire valorizacije i prepoznavanja mjesta arhitekture u društvu, i to odabirom recentnih arhitektonskih djela, njihovih protagonista, te utjecajem koji su imali na oblikovanje prostora. Arhitekti se pojavljuju u najrazličitijim ulogama kojima daju aktivan doprinos obnovi i izgradnji svih struktura, od graditeljskih do socijalnih i društvenih. Dizajn i prijelom knjige učinile su Iva Ceraj i Nina Ivanković, koje su strpljivo unosile svaki dan nova poboljšanja prezentacije materijala kako bi baštini hrvatsku arhitekturu sačuvali u fondusu Muzeja što kvalitetnije predstavile ne samo našoj već i međunarodnoj stručnoj javnosti. U prezentaciji zgrade Muzeja značajnu ulogu imaju i fotografije Damira Fabijanića koje prikazuju izložbene dvorane, unutrašnjost zgrade i vanjske prostore.

Analiza i valorizacija postojećih projekata mogu poslužiti za pravilno usmjerenje djelovanja i kao preporuka kojom će biti stvorena nova pravila i novi načini upotrebe postojećih obrazaca korištenja prostora, kao i adaptiranja postojeće urbane strukture. Monografija otvara mogućnost da još jednom, s odmakom, promotrimo nastalu arhitekturu i odnose koje je stvarala, a širokom paletom tekstova obuhvaćeno je mnogo važnih pitanja vezanih za djelovanje arhitekata. Obradom i prezentacijom materijala u sada već više od stotinu osobnih arhivskih fondova pohranjenih u Muzeju, otvara se mogućnost novoga i drukčijega sagledavanja stvarnosti.